

SZÉKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGYESTARTALMU KÖZLÖNY.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS

NAGY-KÖZ ELEJE.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beiktatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz.,
és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton, reggel,
NAGY FÉLÉVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre . . . . . 1 frt 30 kr.
Félévre . . . . . 2 „ 50 „

Cato levelei a tanügyről.

III.

Cato igaznak tetsző állításai közül, még csak egyre akarunk reflectálni.

Hogy ez a nevelési törvény, minő barátja a szabadságnak, kitűnik onnan: hogy általa egy „tanrendőrség“ (sic) lőn megteremtve; értvén alatta a népnevelési törvényben fellállított tanhatóságot: fő-és al-tanfelügyelőt, iskolatanácsot stb.

Ezen intézkedés haszontalanságát egy hasonlattal akarja kimutatni, de a mely épen ellene tanuskodik.

Bizony, ha az államra nézve nem volna midégy, hogy minő butorokat használunk, az ágy leszakad-e alattunk vagy nem, midőn álmunkban megrugjuk magunkat stb; ha a közérdek szempontjából szükségesnek látszanék az asztalosipar emelése; e célból felosztanák az országot asztaloskerületekre, állítanának fő- és al-asztalosfelügyelőket; ezek felügyelnének, hogy az inasok, csak teljesen kiképezve szabaduljanak fel, a legényeknek alkalmat adnának magukat a rajzban tökéletesíteni; a mestereket megtanítanák: hogy a „tulipántos láda“ még nem non plus ultra-ja az asztalos iparnak; rajzban, mintázatokban felmutatnák ez iparág magasabb tökélyét stb: hogy egy ily felügyelet ez iparág hanyatlását vonná maga után, ezt csak Cato látja azért, hogy ebből a tanügyre nézve is hasonlót következtethessen.

S ugyan, hogy kellett volna intézni a törvényhozásnak ezt a felügyeletet? Nemde a meglevő történelmi alapokon? Azaz meg kellett volna hagyni a conventek consistoriumok és püspökségek kezeiben, melyek minden időben arra törekednek, hogy a tudományt a vallás szolgájává aljasítsák. Meg kellett volna hagyni a kuratori rendszert? Azon időkben, midőn a jobbágy dolgozott, a nemes ember pipázott, vagy legfeljebb agarászott, még lehetett egy-egy példányra akadni, ki unalmában a kuratori teendők pontos és lélekismeretes teljesítésére adta magát: de napjainkban, a mikor minden embernek megvan a maga teendője és terhe, az ingyenes kurátorok munkája csak ritkán ér többet fizetésök-nél. A törvényhozás ezt megfontolva a felügyeletet állandó rendes hivatalokhoz kö-

tötte, ellátta jó fizetéssel, hogy meg lehessen követelni a munkásságot s hanyagság esetében az illők számadásra vonhatók legyenek. Ugyan mondja meg Cato hol van itt a hiba, lehet-e ennél correctebb eljárás? Hanem ön, mintegy készakarva, behunyja szeméit, hogy ne láthassa a népnevelési törvény fényoldalait. Nyissa fel ön azokat a behunytt szemeket s tekintsen körül, hová vezette önt vaksága? Egy társaságban látja magát a templomnékkel (Beetschwester) cimboráló Szilágyi Virgil, a fehérvári ujság és „M. Állam“-mal stb. Ha rajzolóknak volna lerajzolnók valamelyik éleztap számára: mint nyomja ön homlokára a „Magyar Állam“ a meglegedés csókját, de ugyanekkor odarajzolnók azt is, hogyan, mint fordul meg háromszáz éves sírjában — Dávid Ferencz.

És itt részport önthetnénk sorainkra, ha nem volna egy kis személyes leszámolni valónk. Készakarva halasztottuk e leszámolást, hogy a szenvedélyességet lehetőleg kerüljük. Ha e cikksorozat elején akartam volna önnek számolni, így szólhattam volna meg önt: nekem elégtétellel tartozik, ön egem minden igaz ok nélkül meglökdösött, mert nem én, de a „M. P.“ kiáltotta ön fülébe: memento. Most, miután a másik fülébe kiáltottam: hogy ön a népnevelési törvényvel szemben vak: szelidebb lehetek. Az „egy két jegyzés“ kifakadásaira egyszerűen a következőt válaszolom.

Ugyan mi jutott önnek eszébe, hogy a kátét én ellenemben védelme alá veszi?! Menjen ön jámbor öreg egy házzal odább. Nem én vagyok annak a káténak ellensége, hanem a tudomány, az előhaladás, a civilisatio és a korszellem. Higye meg nekem, hogy védenceze egy talpalatnyit sem nyer vissza elvesztett birtokából az által, ha engem materialistának nevez és atheistának bélyegez. Azon nagy hatalmakkal álljon ön en garde-ba. A Rómában egybegyűlt főpapoknak épen ez a törekvésök: az emberiséget hajánál fogva visszarántani a középkori állapotokra, a káté uralma alá. A jövő szerdán indulnak meg e törekvésökben. Fogja-e ezt eredmény koszoruzni. még azon esetben is, ha a dialectiában erős Catot választják prókátoruknak? A legbizonyosabban

mondhatjuk: hogy nem. Hanem ez mind-egy; Catonak meglesz a jutalma: azon öntudat, hogy isten dicsőségére cselekedett, — oh e czég alatt még gonoszabb dolgokat is követtek el az emberek — aztán egy Jézus-rendjel balfelől a fekete frakkon. Hordozza egészséggel, mi nem irigyljük érte.

Mentovich F.

Országgyűlés.

LVII.

A képviselőház nov. 27-ki ülésének napirendjén az 1868-ki zárszámadások megvizsgálásának kérdése volt; a központi bizottmány a majdan felállítandó számvevőszékre kívánta e nagy munkát halasztani, míg a kormány — a törvényre támaszkodva, mely a képviselőházra rója e nagyfontosságú, ellenőrző, kötelességet — legalább a politikai megvizsgálást — a költségvetés és a főszámadás összehasonlítását — a ház által kívánja végrehajtani. E napon Ghyezy K. és a pénzügyminiszter hosszú beszéde tölté ki az időt, emez alapos készütséggel mutatván ki a kormány kívánságának helyességét; amaz a számadásokból idézett hibákból épen saját maga ellen argumentálván. Ülés elején Henszlmann interpellálta a kormányt az Bszerház-képtár ügyében — melyet, egy távirati tudósítás szerint, a család külföldre akar eladni, a hazai művészet roppant kárára. Miletics megint két határozati javaslatot tesz a ház asztalára, Dalmácia és a keleti politikára vonatkozólag.

A képviselőház nov. 29-ki ülésében a számvevőszék fölötti vita folytatása következett. Ülés elején — a kérvények benyújtása s a mult gyűlési választás eredményének kihirdetése után, mely szerint a bank-bizottságba, Ghyezy K. helyett Wahrmann Mór választatott meg — felolvastattott a mentelmi bizottság jelentése, mely Román Sándor képviselőt, ki mint a „Foederatiunea“ szerkesztője sajtóbíróskodással 6 havi fogságra ítéltetett, kiadatni véleményezi. — B. Eötvös József a minapi hármass interpellatoria (Zichy N., Vukovics Sebő és Miletics képviselőknek) felel, s kijelenti, hogy a kormány minden lehető megtesz a dalmáciai zavargások elnyomására, a magyar ezredek pedig a practica sanetioból folyólag működnek e hadviselésben; hangsúlyozván, hogy valamint a magyar katonaság segíti a megtámadott Ausztriát, úgy fogja segíteni Ausztria is a netán megtámadott Magyarországot. (Hosszas éljenzés). Zichy N. megvan elégedve a válaszzsal, de a más kettő nem igen; a ház azonban tudomásul vette a választ. A napirendi vitában részt vettek: balról Tisza K., Simonyi Ernő és Lajos; jobbról Bánó J., Bujánovics és Máriássy (eddig szélső baloldali). E vita folytán volt egy kis szokott zaj is, melyet a ház napirendre téréssel szakított félbe.

A népszámlálás ügyéhez

Annak idején a mi hatóságaink is vették a népszámlálási törvényezikk mellett a miniszteri pótló utasítást, — s ha jól tudjuk, a mi hatóságaink nem tiltakoztak ezek ellen, mint a szebeni, mely a népszámlálási törvényezikkben,

mely a szászföldön lakó románok számbavételét is elrendeli, nemzeitségi sérelmet látott. Mi tehát nem tiltakoztunk s meg is megválasztottuk illető biztosainkat, s az utasítás áttanulmányozására köteleztük őket.

A fővárosi sajtó e rendkívüli fontosságu ügynek állandó rovatot tart hasábjain s időről időre megvitatta és földeitve látjuk azon kérdéseket és nehézségeket, melyek például a pesti népszámláló-bizottság kebelében fölmerültek. Így olvastuk a napokban, hogy „hány népszámlálási iv kell Pest városában?” így olvassuk most, hogy „mi teendőjük lesz a népszámláló-bizottsági tagoknak?”

Azon mély csendből ítélve azonban, mely e tárgyra nézve az erdélyrészi sajtóban uralkodik: vagy azt kell következtetnünk, hogy a mi népszámláló-bizottságaink teljesen otthon vannak e kérdésekben és náluk, ezekre nézve, semmi nehézség föl nem merült, — vagy — quod deus avertat! — hogy nálunk még semmi ily nemű mozgalom, avagy csak gondolkodás is e tárgyról nem támadt. Szeretném hinni az elsőt, de félek, hogy az utóbbi is bekövetkezhetik valahol, nemcsak saját, hanem az egész ország roppant kárára, mert látni való, hogy ez ügy csak akkor sikerülhet, ha kivétel nélkül mindnyájan egyenlőleg végrehajtjuk teendőinket. Mert némelyek késedelmezés az egész művet buktathatja meg, az egész (és pedig nem csekély) kiadást sárba dobhatja.

Igénytelen soraim czélja csak az, hogy az illetők figyelmét újlag fölhívjam e rendkívüli fontosságu kötelességre, — s e végből közlöm is, a t. szerk. ur engedelmével, a hivatalos lap azon felvilágosítását, hogy mi teendőjük lesz a népszámláló-bizottsági tagoknak? A fölvilágosítás így hangzik:

„Miután javaslatba hozott, hogy a népszámlálás könnyítésére a bizottsági tagok mellé ügynökök adatnak, kik a népszámláló lapot házanként kihordják, és ügyelnek arra, hogy azok laképületek s lakások szerint ki legyenek osztva, az összeírás egyidejűleg történjék stb., némely bizottsági tag ez alkalomból kérdésbe tette, hogy akkor mi lesz tulajdonkép az ő teendőjük?

Ily kérdések felmerülésével, úgy hisszük, szükség lesz a népszámlálás fogantatására körüli eljárást terjedtebbé tenni s az utasítást közzé tenni, melynek 31., 35. §-ai rendelik, hogy midőn a kiosztott számláló lapokat 1870. jan. 3-án a házigazdák lakóiktól beszedik és házi lajstromokba bevezetik, és így összegyűjtve a jegyeket január 4-én az ügynökök átadják, a számlálás be lévén fejezve, a bizottsági tagok ekkor az eszközölt számlálás helyességéről tartoznak magoknak kellő meggyőződést szerezni, és pedig az által, hogy felülvizsgálják a benyújtványokat, az egyes rovatok tételeit az utasítással összevetik, netaláni hiányokat a helyszínen helyreállítják, illetőleg kiigazítják. Azonkívül néhány háznál próbavizsgálatot tartanak, hogy nem történtek-e készakarva kihagyások, és öke helyreigazításokat már vörös tintával eszközlik, s aláírással igazolják, hogy az tőlök ered.

TÁRCA.

Uti képek.

XIII.

Gondolierünk holmi kajlaszerü növésű, kit minduntalan feltettünk az egyensúly elvesztése miatt, becsületes egy polenta-faló olasz volt. Gyakorlott ügyességgel forgatta az evező-lapátot, s amugy költői gyönyörrel merengett az erőszakosan fölvert holdfény-ezüstölt habokon. Mikor a kikötő tágas öbléből a nyílt tengerre libbentünk, mintha vaskos markából kihullott volna az evező, oly méla búsan ereszté göndörfürtös barna fejét jobb tenyerére. Minket a tengereni est gyönyöre tartott fogva. S midőn ily tűnő gyarlóságból felébredtünk, azt vettük észre, hogy senki más, csak a jó Isten gondviselő kezében vagyunk. Mellettünk horzsolólag akár hány gőzös rohant el; csak egy hajszálnyi köz választott el a gőzön járó haláltól! De ki tud félni ott, hol a gyönyör kéjérete ringat az álmos habokon? Ki töprenkedik ott szorongólag az életről, hol annak szépsége az isteni bűbajos látvány mellett csak másodrendű!

De azért inkább olyan szót kicsaló köte-

A számlálásnak ekként történt felülvizsgálása után a számláló lapok a háztartási lajstromokkal együtt házanként csomagolva és számszerint szedve, nyugta mellett az egyes városok elnökségei útján benyújtatnak, hogy az ekként összegyűjtött anyag feldolgoztassék statistikailag.

Ebből látható, hogy míg az ügynökök fekte tentával dolgoznak, a bizottsági tagok, mint felülvizsgálók, veres tentával fognak ellátni, s lesz munkájuk elegendő.

VIDÉK.

Aranyosszék, nov. 23.

(Folyt. és vége.)

1868 decz. 2-án megalakult a magtárfelügyelő központibizottmány. Ez decz. 5-én saját kebeléből tagokat küldött ki az egyes községekbe magtárkezelő albizottságok megválasztására. Edig minden rendén van. De midőn a mult év végén az ígért gabonarészvények beszédésére került a sor: ez több községekben részint a gabonatarányok hiánya, részint ferde felfogás, részint egyesek önzése és közönye miatt nem csekély akadályokba ütközött. Egy — a mult tavaszon összeült egyetemes magtári gyűlés, — nehogy kockára legyen téve a nemes czél — kilépést engedett az egyletből mindazoknak, kik abban megmaradni nem akarnak, jobban mondva: kik az egylet inségében segélyezési s népnevelési magasb czélját felfogni nem akarva, csupán egyéni hasznukat szeretik mérlegelni. Székely atyafiak! hát szabad-e csak az önhasznót forgatni szemelőtt, hol a közügy oly csekély áldozat árán is lendületet nyer? Hát a hét kövér esztendőre, mikép az idei hosszas szárazságra a hosszas esőzés, nem következhetik-e két sovány esztendő? Hát népiszkolaink megfelelnek-e valahol a népnevelési törvény kívánalmainak? Hát itt is csak szalmatűzünk hirtelen ellobogásáról adnánk bizonyítványt? Ez utóbbi kérdésre e magtárügyletűgy további fejlődésétől várhatunk feleletet.

E kitérés után újból fölveszem a b. gyűlés tárgysorozatának elejtett fonálát. Egy pénzügyminiszteri leiratból fölmerült kérdésre b. gyűlésünk abban állapotott meg, hogy a járási dulló urak, mikor az adóbehajtásnál segédkeznek, nyertjenek ugyan napi dijt és fuvarpénzt, de csak fél résznyit.

Ezután két dulló-segéd megválasztása tüzeltvén ki, evégre egy szavazatszedő bizottság neveztetett ki. A dulló-segéd kötelességi körvonalozásának kérdésénél kimondatott, hogy e körvonalozás lehetetlen; azonban főkirálybíró ur ő mlga fel fog ügyelni, hogy a dullók ez új hivatalát saját kötelmeik tekintetében sine-curaul ne tekintsék.

Következtek a megyei átiratok, melyek közül említést érdemel Háromszéké, melyben támogatást kér azon, a hadügyminiszteriumhoz a határvillongások elleni bizottság érdekében menesztendő kéreleme iránt, hogy a honvédség száma Háromszék területén szaporitást nyerjen.

kedő viszketegekből, gondolierünkre rohantunk s őt, a siető óra s a lassan haladó bárka egyenetlenségére intve, sürgősen nógattuk mestersége gyorsabb igénybevételére. Az érzelmek ez ellágyult gyermeke, mintha álmaiból ébredne, oly fájó tekintetet szegzett ránk és miként, ha ő volna az emberiség egyik legszerencsétlenebbje, oly keservesen sohajtozott.

Valentino — szólék hozzá — mi baja önek? Signor! Ma egy éve én voltam a legboldogabb, és most! . . . Egy keserves sohajtása után megbarnult arcán, mint a felhők zsilipjei, ha megnyílnak, úgy peregték szemeiből alá izmos könnyei. A székely, ha az eső cseppei buborékot vernek, hosszas esőt jósol: én mély fájdalmat gyaníték e sűrű könnyeseppekből. Igazam volt.

No's Valentino! legyen bizalommal irántunk s mondja el, mi szívét nyomja; hisz tudja azt, hogy a bizalmas beszélgetés közben könnyülnek a kebel terhei. Ugy van uram! a titokból titkot nem csinálók, noha szívifájdalmimat még legbensőbb barátaim sem tudják itt, legfőlebb elpalástolt érzelmeimből úgy nyilatkoznak, hogy én köztük legboldogabb vagyok, mivel: kellemetlen terhemtől megszabadultam! . . . de ha tudnák mit szenvedek! . . . Aztán önök messzi földről

Pártoltatott. — Biharmegye a birói előségről szóló törvényezikk — oly hirtelen — megváltoztatását ohajtáná eszközölni. Nem pártoltatott. — Tordamegye egy Tordán felállítandó realiskola, Máramaros-Sziget az ottani ref. liceum érdekében irnak át. Köröztetése a dullókra bízott. — Debreczen város egy az országgyűléshez intézett feliratának kéri pártolását, melyben a megyerendezését, azok mindenhatóságaérti tulságos feltékenkedéssel sürgeti. Bizottmányunk, ámbár maga is melegen ohajtja a megyék újra szervezését, de ama felirathoz, annak némely az országgyűlést érdeklő kimélytelen kifejezése miatt, pártolását nem adja

Végül a fenemlitett szavazás eredménye olvastatott föl, miből kitűnt, hogy a dullósegédi állomást általános szavazattöbbséggel a felső járásban Tar Balázs, az alsóban Máté Albert jó reményű két végzett jogász nyerte el.

Ezután — több tárgy nem lévén — vendégszerető meghívás folytán, bizottmányi gyűlésünk ülését főkirálybíró ő mlga kedélyes asztalához, Veresmartra tette át, honnan üdvkívánataink egész a suez csatornáig elszáryaltak.

Egy bizottmányi tag.

Dalmáciai állapotok.

Megszóltat végre a bécsi hiv. „Közlöny“ is, s fájdalom! megerősíti azon szomorú valóságot, mit a kirlapok magán tudósításai után, mi is közöltünk, hogy a hadjárat, ezuttal megszűnt. A f. hó 17—20-ka közti eseményeket, röviden a következőkben foglalhatjuk össze. Északi Krievoscie ellen 17-kén kezdetűek meg a működést. A leg-alább szinleg meghódolt Zuppában is fedezetre lévén szükség, m. e. 5000 emberre tehető az egész haderő, mely előnyomulását három oszlopban megkezdte. Erőteljes előnyomulás hejett, habozva önbizalom nélkül, egyik hadoszlop csak fél mértföldnyi utat tett, a másik annyit sem. Az első támadás 18-kán történt a zagvosctaki magaslatok ellen, mely a balszárn megsemmisítésével, s a támadó hadoszlopok teljes visszavonulásával végződött.

Montenegrót illetőleg, az események annyira értek, hogy a fejedelem ma-holnap elvetheti álcáját, melylyel fondorlatait takargatta. Elvilleg semleges ugyan még mindig, de gyakorlatilag rég másképp áll a dolog. Egész bizonyossággal vélik tudni, hogy az utóbbi ütközetben, montenegrói csapatok is vettek részt. Mikor ugrik ki a nyul a bokorból? s kiugrik-e, még nem mondható meg. Annyi kétségtelennek látszik, hogy nagy események előestéjén állunk. Az előjáték megtörtént. Micsoda csoportozatokról gördül fel a függöny az a jövő titka.

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. A franczia kamarákat november 29-kén nyitotta meg a császár,

valók, s úgy hiszem élettörténetem nem érdekel ott senkit: tehát bizton beszélhetek!

1512-ben, midőn a velenceiek és pizaiak megtörték a büszke Genuát, ősapám, mint pizai főnemes, győzelmes lovagja volt a kemény harcoknak. E volt őseim szerencsétlensége. A pártokra szakadt haza azért, mert egyes önérdék hajhászó szerencse karolt fiának nem hódolt, minden vagyontól megfosztva, — száműzetett. A név nymbusza sokáig ellentállott a toladó hatalmasak megsemmítő szándékának; de utóvégre is a pártunkon álló nemzedék kihalt s vele a kegyelet is. — Ime a főrangú utód ez evezőlapáttal keresi mindennapi kenyerét, mint annyi ezer, kiknek ősei egykor a kényelem és hatalom pamlagán, a mulandóság elvével szembe, örök uralomról álmodoztak!

Közelebből megnéztük emberünket, ha vajon nem a rászédés színe alatt beszél-e így? Hangja, arcvonalaiból ítélve, Lavater sem következtethetett volna mást, minthogy ez ember lelkileg szenved.

Uraim! szól Valentino, mennyit járék a nap fénylő s az esti csillag őrszeme alatt e szép, de többnyire zajongó tengeren: tudják azt társaim: azt is igen, hogy a vésztől soha sem hátráltam. (Folytatása köv.)

Balás Antal.

trónbeszéddel, mely lényegében így hangzik: Az utóbbi időben tett tehetetlen támadások, melyek ellen a közvélemény visszautasítólag lépett fel, bebizonyították azon kötelék szilárdságát, melynek alapja a nemzet szavazata. A dolgok mostani állása szabad szellemű határozatokat kíván. Franciaország szabadságot és rendet akar. A rendért én kezeskedem, önök segítsenek megmenteni a szabadságot. E végett tartuk magunkat távol, mind a reakció, mind a forradalomtól. A senatus Consultummal haladó korszakot kívántam megnyitni, önök juttassák érvényre a felállított elveket. Öszintén szabadelvű kormányi előterjesztvényeim a következőkre vonatkoznak: a polgármesterek választása helyhatósági tanácsok által, s több oly kérdésre, melyek a népesség érdekeit közelről érintik. A császárság megnyugtató eredményeket tanúsít. Az üzletek nem pangnak; a barátságos hatalmakkal való egyetértés fennáll, népek és uralkodók egyformán békét óhajtanak. Okaink vannak, hogy korunkra büszkének lehetünk. Az új világ megszünteti a rabszolgaságot; Oroszország felszabadítja a jobbágyaságot; Anglia igazságot szolgáltat Irlandnak; a püspökök római gyülekezetétől csak a bölcsesség művét várjuk. Megemlékezik a mont-genisi vasútról; suez csatornáról stb. és hogy az országnak a közügyekben való részvéte új erőt kölcsönöz a szabadságnak. A kamarán áll bebizonyítani, hogy Franciaország a szabadelvű intézményeket, kihágások nélkül tudja elviselni.

BAJORORSZÁG-ban is miniszterválság van. Az ultramontán párt felülkerekedett, mi miatt a miniszterium beadta lemondását. A király ezt nem fogadta el, igyekszik valami más módot találni, melyen e szomorú válságot elkerülni lehessen.

IRLAND-ban a kath. papság izgat nagyban, s azon töri magát, hogy a felekezeti iskolákat megszüntetve, a népoktatás a katolikus hitfelekezet kezébe tétessék. Helyesen! Mondja a debreczeni Convent, — meg Kató néni.

Színház.

⊙ Szerdán, decz. 1-én „Szamártej“ operette és „Süketnek kell lenni“! vigjáték, mindkettő egy felvonásban. Valamelyik elődóm elmondta már e rovatban, hogy Novák társulatának operetteitől, rendszeres, képzett zenekar hiányában, nem sokat lehet várni. De annyit úgy hiszem, még is csak kívánhatunk, hogy az operette operette legyen. — A „szamártejhez“ mostanig nem volt szerencsém, de így alakban, a mint azt most láttuk, operettnék sehogy sem nevezhető; ugyanis alig két három jelenetében, fordult elő némi szükösen szabott énekrész, melyekből Kendi a maga illetőségét csinosan dalolta el rokonszenves, szépen csengő hangjával. — Hanem a darab, mint ügyes, eleven kis vigjátékoska dalok bősége nélkül is megtette hatását: Kendi a fiatal, álbeteg technicus, és az idióta Pirók kettős szerepében kitűnően játszott, s ügyesen maszkírozta magát. — Erdy Hermin csinos paraszt, vagy polgári — menyecske volt, de alig hisszük, hogy ilyfajta szerepeinek előadásához mulhatlan kelleték lenne mindkét kezének folytonosan, csipőin való tartása. — Gáspár-t rég láttuk annyira helyén, mint a jóhiszemű, majoros férj szerepében, s ezuttal megelégedéssel constatálhatjuk, hogy a színi refréns legelső felszólalását módoros kiejtésére nézve, folytonos figyelmére méltatja, és pedig legjobb sikerrel. — Arady mulatságos alak volt, mint charlatánkodó s hasonlókép a majorosnéra pislogó orvos, ... szóval az előadáson jól mulatott a középszámmal összegyűlt közönség, kik között az elmúlt saison rendes vendégei közül többeket látunk, már rendszeresen fel-feltűnedezni.

A „szamártejet“ megelőző kis vigjáték, vagy is inkább bohókás tréfa, — bár az egy Kendy kivételével csak másodrendű szereplőkkel volt kiállítva, s nyelve sem valami finom, — képes volt még is pár mosolyt csalni a nézők ajkaira; minél többre nem is tarthatott igényt.

Többek óhajának adok kifejezést, ha megemlítem, hogy az első ízben tele házat csinált „Chouffleuri ur“ ismétlése, nem lenne czélszerűtlen.

VEGYES.

* Ő Felsége tegnapelőttre volt Triesztbe érkezendő. Taffe miniszterelnök és Kuhn hadügyér eléje utaztak. A költséges ünnepélyes fogadtatás, Ő Felsége kívánságára, elmaradt.

* A honvédség hadgyakorlatait, oly helyeken, hol rendes katonaság is állomásoz, ezekkel együttesen fogja megtenni. Arról is származnak hírek, hogy a honvéd-tüzérség a jövő év elején föl fog állíttatni. Ugyancsak a honvédség elszállásolására vonatkozólag olvassuk a hivatalos lapban a következőket: A honvédelmi m. kir. ministeriumnál a honvédség elszállásolása iránt folyó tárgyalások rövid időn be fognak végeztenni. A kitűzött czél, „hogy a honvédség együttesen laktanyákban helyeztessék el,“ kevés kivétellel majdnem mindenütt eléretett. Egyes községek és magánosok részint saját költségükön építik és bővítik a laktanyákat, részint saját terükre magánosoktól bérlik az e czélra használható épületeket. Legtöbb helyen azonban vagy a pénzügyminister rendelkezése alatt levő épületek és raktárak lettek igénybe véve, vagy az e czélra megfelelő bérlése és javíttatása a ministerium javadalmából eszközöltetik. A laktanyáknak ez uton lett biztosítása lehetővé teendi, hogy a zászlóaljakkhoz és lovas századkeretekhez tartozó legénység felügyelete és ennek katonai kiképzetése könnyebben eszközölthetetik és a fegyelem jobban gyakoroltathatik.

* A nemzeti színház rendezése ügyében összehívott enquete-bizottság már megkezdé üléseit, a belügyminiszter elnöklése alatt.

* A pesti takarékpénztár 2000 frtot bocsátott a honvédelmi ügyéségi rendelkezése alá, a dalmáciai sebesültek javára.

* Veszely Károly, esperes-plébános, kijelenti, hogy A „Veszely, Imets és Kovács utazása Moldva-Olahországban 1868-ban“ című munka, el nem háriható akadályok miatt, csak jövő 1870. január végén jelenik meg, s addig az előfizetési határidő is megnyújtatik.

* Kolozsvár városának jövő évi költségvetése 9620 fnyi deficitre nyújt kilátást, mintán a bevételek 197281, a kiadások pedig 206901 frton előirányoztattak.

* Lenhardt E. h. engedélyezett színházi ügynökséget állított föl Budán s a „Színpad“ című heti szaklap kiadását is megkezdte, Virág Gyula szerkesztése mellett.

* Elzölött pár évvel történt sikeres kísérletekből kitűnt, hogy az Erdélyben termelt selyemhernyó tojások Olaszországban igen jó keletre találtak, miután az ezekből keltt hernyók mentek voltak a különben ott uralgó betegségtől. Ez okból alólirt kereskedelmi kamara köteletségének tartja a selyemtermeléssel foglalkozókat ujabban is figyelmeztetni e körülményre, s egy istriai község felkérése folytán azon kérést intézni hozzájuk, hogy készletben levő selyemhernyó-tojásaikból e kamara útján egy kis minta gyűjteményt ismertetés végett az említett községhez juttatni szíveskedjenek. A keresk. és ipar-kamara. Kolozsvárt, nov. 26-án 1869.

— n — Színészeink mult csütörtökön Szigligeti „Nőuralom“ című vigjátékát adták elő, nagyon csekély közönség előtt. Az előadás élénksége befolyt egy pár a szindarabhoz nem tartozó felvonás alatt és felvonás közben végben intermezzó, mely egy kis gondatlanság és ügyetlenségére eredménye volt, de melyen a közönség tudott mulatni. — Kendi is kielégítőleg játszott s egyáltalán úgy látszik, hogy a közönség hajlama mind inkább inkább hajlik hozzá; Gáspár és Gáspárné is ezuttal dicsőretet érdemelnek, s a dicsőségből egy parányi Kendinének is jutott.

* Ajtai Mihály ur egy adakozási ivet tett le szerkesztőségünknek, mely szerint némely emberbarátok 34 frtot tettek össze B. A. bűnügyi vádlott kórházi élelmezésére és ellátására. Az iv hátlapján a segélyezett elismerő sorai olvashatók, az irt összegnek javára történt fordításáról. Felkérteünk, hogy e körülmények fölemlítésével mind a t. gyűjtő urat, mind az adakozókat nyugtassuk meg. Az adakozási iv nálunk megtekinthető.

□ A „tordamegyei jobboldali kör“ tagjai f. évi december 12-kén d. e. 10 órára évi nagy gyűlésre meghivatnak: tárgyai középponti-választmány tagjainak, valamint a járási bizottsági tagoknak is megválasztása, s több a kört érdeklő fontos ügyek, reformkérdések feletti ta-

nácskozás, miért a tagok minél számosabban mege jelenni felkéretnek.

Az alapszabályok értelmében és a középponti választmány határozatából.

Tordán, december 1-én 1869.

kallói Nagy Imre,
a kör jegyzője.

A m.-vásárhelyi m. kir. ítélő táblán

1869. év decz. 6-ik és következő napjain tartandó nyilvános ülésekre kitűzött ügyek jegyzéke.

Az I-ső polgári oszt. ülésében.

Előadó k. t. bíró Kabós László ált.

Szokoli Pálnak Sebes János és neje e. 245 ft 76 kr 1. ü. Gross Reginának Goldschmidt Terézia e. törvény ellenére épített emésztő eltakarítás i. ü. Szenkovics Istvánnak Wiedner Frigyes e. 2000 ft betáblázás i. ü. Nachel Jánosnak Schneider Ferencz e. 262 ft 97 kr 1. ü.

Előadó k. t. bíró Moga Demeter által.

Kosztá János Török Adam e. kártérítés i. ker. Bocz József Akácson Andras e. kártérítés i. k. Fábán Pál Baksa Tamás e. birtokh. i. ü. Aikler Jánosné Szakács Mátyás e. birtokh. i. ü. Csorga Alxa Mitrofan Mihály e. 46 fr o. é. kártérítés i. ü. Tureza János Novák Lukács e. 92 ft bolti tartozás i. ü. Burzó Filip Kozma Tódor e. birtokh. i. ü. Beze Teréz Gokán Szimon e. birtokh. i. ü. Hanes Ignác Kornea Juon hagyaték e. 29 ft o. tartozás i. ü. Lukács Mihály árvai Lukács Minya Dani e. birtokh. i. ü. Aranyosi Lajos Kottisel Nikodim e. 21 ft o. é. i. ü. Brantsek György felp. Brechner Mihály e. 18 ft 48 kr 1. ü.

Előadó k. t. bíró Binder Mihály által

Kézdi-Vásárhelyi minorita zárda felp. Horváth László alp. 141 ft 75 kr 1. Mayer Anna fp. Szőlősi Károly alp. 149 ft 59 kr 1. Roman Tigran fp. Marosán Pantilimon alp. kártérítés i. Theil József fp. Meszlendorf községe e. kártérítés i. Galter György fp. Schuster György alp. előpénz visszafizetés és kártérítés i. Dinu Stenesse fp. Nagy-Lugos községe alp. bér i. Sierban Juon és társ. fp. Frank Andras alp. kártérítés. Dortliff Mih. fp. Dortliff György alp. egy udvartelek i. Schun Sim. fp. Ren Precup alp. 32 53 kr 1. Szakács Mih. fp. Bvar Wars. alp. adósság i. Konig Pet. és társ. fp. Dan Pál hagyaték alp. vételár i. Miesz Mih. fp. Fuchs Jan. alp. mnukabér e. Potrok György fp. Szőke Veronika és társ. alp. 254 ft 50 kr 1. Weindel Mih. fp. Thalmaier Frig. alp. 80 ft 55 kr 1. Stanesu Dum. fp. Mikkus Dum. alp. juhok kiadása i. Teleki Gábor fp. Teleki József és társ. alp. fekvőségek megosztása i. Traub Ign. fp. Trobsdorf k. alp. tartozatlan fizetés i. Schuster János 7 házszám a. fp. Schuster János 9 h. sz. a. alp. kártérítés i. Kirchberg községe fp. Jachsenshasen községe alp. haszonbéri szerződés i. Gavrilisen Isto. fp. Giró Szász And. alp. visszahelyezés i.

Előadó k. t. bíró Lészai Lajos által.

Pelei Eszternek Bihari Jánosné e. birtokh. iránt Gr. Teleki Györgynek Kászán János e. 1240 ft 1. Vajda Mártonnak Nasseianu Maxim e. kenderföld i. Tódor Károlynak Mozsza Ferencz e. bérlet i. Filtsch Samuelnek Dengel Daniel e. 34 ft. 1. Isák Agnesnek Izsák Rózália e. zárlati ü. Máriaffy Józsefnek Dézsi Sándor e. 400 ft 1. Thelmann Annának Thisz Mih. e. hirdokh. i. Kendeffi családnak Livadia és több községek e. Fevajele havas i. p. Ganrenyi Rudolfnak Fuchs Izsák és társ. e. igényke-rese. Bartha Dénes Benkner József e. 155 ft 1.

Eladó k. t. bíró Gyarmathy Sámuel által.

Véber Zsófiának Keresztel Mihály e. 77 ft 88 kr 1. Sepsi-sz-györgyi ev. ref. egyházmegyének Kovács Lajos e. bíráokh. i. Abrudean Florikának Suten George e. apaság elismerése i. Sebestyén Istvánnak Nagy Lajos e. 75 ft 70 kr 1. Kabós Miklósnak Kabós Sándor e. tulajdonjog és 434 ft 32 1/2 kr 1. Vármező községnek Farkas Sándor s társai e. 250 ezüst ft kártérítés i. Vármező községnek özv. Szimok Demjáné s társai e. 105 ft kártérítés i.

Előadó k. t. pótbíró Deési Farkas által.

Dr. Scheitz Antalnak Holnbiger Sámuel e. ügyvédi díjak folyosítása i. Bosla Ferencz és társának a Lendvai örökösök e. ü. Nikola Labonczu fp. Juon Kondrean alp. e. ü. Molnár Pálnak Mészáros Anisza e. társai e. betáblázás i. ü. Özv. Sombori Jánosné gr. Toldi Rózáliának a Lázár Pál örököse 16894 ft 45 kr 1. Fogarasi Demeter fp. gr. Toldalagi Mihály alp. e. 9105 ft 1. Bodrogi Mária s részeseinek özv. Bodrogi Györgyné e. végrendelet megsemmisítése i. Hagaman Janos és Gruber Lipótnak gr. Toldalagi Ferencz hagyaték csódtömege e. 37000 ft e. ü. A kir. kincstárnak a Kabos Daniel csódtömege e. ü. Lengyel Sámuel fp. gr. Haller József alp. e. 37 ft 69 kr 1. ü. Lóvi Antalnak Bruta Mattei e. ü. Korbuly Jánosnak b. Diószegi Antal csódsömege e. 1400 ft i. ü. Borka Petru fp. Luka Károly e. birtokh. i. ü. Györki László fp. Csató István alp. e. birtokh. i. ü. Székely István fp. Szász Elek e. adósságos ügye. Popán Sándornak b. Bornemissza Albert e. 36,000 ft. e. Aigner Ferencznének Farkas Vasival egy bolt i. ü. Duldner

*

Eliznek Binder Sámuelleli birtokh. ü. Vajda Juonnak Vajda Dániellel 1/3 telek i. ü. Kélián Annának Stantin Filamonné e. ü. Gr. Vas Klárának gr. Teleki Lajos e. 2000 ft i. Bálit Jánosnak Bálit László e. birtokh. Seelig Ábrahámnak Hareth János e. 200 ft i. Pető Ferencnek Mátyás Zsuzsanna e. adosságs ügye Daczó Ferencnek Pető Ferenc e. ü. Póth Györgynek Barthus János e. birtokh. i. ü. Gr. Kun László és neje gr. Gyulai Constantinnak gr. Bethlen Farkas e. 10.500 ft i. ü. Farkas Istvánnak Szilágyi János e. határigazítása ü. Efraim Józsefnek gr. Kun Kata e. 3052 ft kárterítési összeg i. Graef János fp. Mark József e. birtokh. i. Kolumbán Sámuel fp. Mark József alp e. birtokh. i. ü.

II. polg. osztály ülésében.

Előadó k. t. bíró Tribusz Antal által.

Sipos Jánosnak ifj. Wermescher Sámuel e. 150 db arany i. Nyisztor Paraszchivának HHaplyil Tyirilla e. 40 ft i. Efraim Idanfiolunak Csoria Avisalom és Coria Szameila e. 181 ft kárterítés i. Hordolicez Matának Sinai Alexa e. 18 ft Haeda Antalnak Feiner Earkas e. birtokh. i. Moser Pál hagyatékának Hermel János e. 33 20 kr i. Csucs Georgenak Gross József e. bérlet megszünt. i. Pap Jánosnak Szucs Garrilláné e. visszahely. i. Özv. Farsch Petruné és Farsch Péternek Schlesinger és társai e. birtokh. i. Bendre Nicolainak Bendre Mihaila e. birtokh. i.

Előadó k. t. bíró Pipos Péter által.

Koloncs András és társainak Barabás Dániel e. 79 ft 80 kr és 45 i. Fancescu Marinczának Fancescu György e. egy zálogos föld kiváltása i. Wolf Jánosnak Wolf György e. egy szántóföld i. Reveka Toma Minea-nak Medianu Joav e. 1671 ft i. Cratin Georgenak Susanna lui Nicolae Comaiciu e. sommás visszah. i. Kis Sándornak Hatos Gávrilla e. som. visszahelyezés i. Nagy Farkasnak Forai Sámuel e. birtokh. i. Kemenes Mik. Ádrásnak Kemenes Máté e. birtokh. Doczi Elek és ne-jének Albert Ferenc és sárja e. zárlat i.

Előadó k. t. bíró Popovics Szerván által.

Kok Mihálynak Képes László és Ürmösi Lajos, mint a buna vesztire bányatársulat képviselői e. birtokh. i. Tatáru Simionnak Tardiu Juontiu e. 40 ft i. Boér Jonénak Korneu György e. 7 db arany kár i. Kacsor Gligornak Kacsor Tódor e. som. visszah. i. Hayth Ferencnek Kis János örökösei e. 408 ft i. Resnoranu Bukurnak Aldica Asente Joan e. 10 ft i. Radu Juon Nicolaonak Mucia Juon e. 48 ft kár. i. Bakk Józsefnek Dévai István e. 32 ft 53 kr kár. i. Kaszte Vaszinak Kriszte Arszentye e. szerződés megsemmisítése és 154 ft i. Ladó Mihály és társának Salamon Tatár János e. som. visszah. i. Csató Ferencnek delnei közönség e. som. visszah. i.

Előadó k. t. bíró Elekes Pál által.

Györke Sámuellel Simén Ferenc hagyaték e. Kizá Istvánnak Tamás Simonné e. birtokh. i. Borbély Farkasnak Nugeboren Károly és társa e. igénykeresete. Frane Abaionnak Paraszkiwa Joane Petru e. birtokh. Prekup

Simonnak Gilián János és társa e. egy bébejegyzőkönyz megsemmisítése i. Cseresznyés Ádrásnak Bálit József e. birtokh. i. Nepoldin Venczelnek Kenderesi Zsigmond e. 63 ft 90 kr i. Szabó Juliának Zeik Jánosné e. 2000 ft i. Fzrai Istvánnak Szászváros községe e. 147 ft i. Nagy János és társának Kovács Dániel e. szerz. teljesítése i. Fromm Sámuellel Fülöp Sándor és Erzsébet e. 1121 ft 51 kr i. Naláci Károlinának Lőb Ábrahám e. bérletfelm. i. Székely Pista Sándornak Pálfi József e. kárt. i. Voju Filipnek Citu Macareim e. som. visszah. i. Druga Juon és Mária foly. Salomia Gligor Gagia Pavel e. birtokh. i. Koraz Mihálynak Duuka Pál e. 141 ft 34 kr i. Vaszília Pintea Flodoraanak Pavel Bopu e. ajándéklevél elismere-
rése iránt.

Előadó k. t. bíró Petri Ádám által

Bálit Istvánnak Bálit Ferenc hagyat. e. tárgyalás kiegészítése i. Szabó Antalnak Nemes Albert e. megye igazítás i. Macza Jánosnak Kelemen László e. 20 ft i. Dodian Juon Ripán Dedian e. gyermektartás i. Lakatos Rózalia. Lakatos Lőrincz hagyat. e. lezárólása i. Moldován Juon és társa Hesszu Ilia e. 126 ft i. Tóth Gergely Kovács Miklós e. birtokh. i. Dobai Mihály és társaink ifj. Dobai Kovács Gergely s társai e. birtokh. i. Blank Józsefnek Haup Elek e. 23 ft 51 kr i.

III. A bűnügyi osztályban.

Előadó k. t. bíró Schneider József által.

Gunesch Jakab becsületsértési kihágása Gärtner Károly dtto. Brecht Juliána dtto. Mártia Ilie súlyos testi sértés b.ü. Mapore Nicolai és társ. lopási b.ü. Kópar Dénes csalási b.ü. Holda Gregor becsülets. kihágása

Előadó k. t. bíró Sándor János által

Szűcs János lopási b.ü. Szabó Mihály, Hatházi István és Lukács Ferenc rablási b.ü. Tatár Juon súlyos testi sértés b. ü. Nica Stankon Popa csalási b.ü.

Előadó k. t. bíró Vajda Simon által.

Tonusán Juon és t. súlyos t. sér. b.ü. Ilyés Jábecs. bizt. e. kihágása Kosztandiu Rózalia dtto.

Előadó k. t. bíró Csörgedi János által

Bota Juon Ciurlea testi bizt. e. kihágása. Micola Tódor Osuluj és tsai lopás b.ü. Kramer János becs. bizt. e. kih. Puscasin Georgin és t. lop. b.ü. Goges J. és tsai súly. t. sért. kih. Seborics Salamon és t. lop. b.ü.

Előadó k. t. bíró Bárdosi György által.

Zschin Atgolu kihágása Hotia Juon és tsai kih. Arsiu Stefan lop. b.ü. Popovics József és Deak Ilie lop. Szilágyi Ádrás gyújtási b.ü.

Előadó k. t. pótbíró Mégay Ferencz által

Pfaff Márton és tsai súly. testi sér. és több bűntények i. bűnt. Gegesi Nagy Károly és társ. gyilkosság b.ü. Hahubachi Bohent Antonia felsegértés b.ü. Galaczi Kosokár Juon sikkasztás b.ü. E. szengyeli Simon Firo-uika becs. bizt. e. kihágás Brassói Wozet János dtto.

IV. Az úrbéri osztályban.

Előadó k. t. bíró Antalfy Gábor által.

Gr. Teleki Károly és birtokos társainak a dobobai volt úrbéres e. határigazítás és közhelyek felosztása i. Kis Jánosnak Mintyan Niculaj e. egy belső telek s ahoz tartozó külsők majorság természetének elismerése i. B. Bornemissza Jánosnak Rob Salamon e. egy db fekvőség majorság termések és visszabocsátása i. Gr. Bánfiy Miklós és birtokos társainak Bogán volt urb. közönsége e. közös erdei haszovételek szabályozása s közlegelők elkülönítése i.

Előadó k. t. pótbíró Grúz István által.

Muntján Jósifnak és érd. tsainak Appel László né e. Lesnyeken egy úrbéri telek s külsőségeinek teher nélküli birtokban hagyásaért. Pálfi János hagyatékának és társának Tamás Temás e. Küsmöd helységtben egy belső telek s külsőségeinek székelyörökségi természete kimondásaért indított úrbéri ügye.

Bécsi börzei árkelet.

(1869. dec. 3-án).

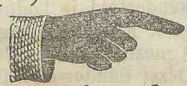
5% metalliques	59.59
5% nemzeti kölcsön	69.40
1860 államkölcsön	95.60
Bankrészvény	724 —
Hitelrészvény	252. —
London	124.70
Ezüst	122.60
Arany	5.87 1/2
Földt. ment. kötvény erd.	76. —
" " " magyarh.	79.50
" " " horvát-slavon	82.75

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

SZÁSZ BÉLA.

HIRDETMÉNYEK.

(88)

Nincs olcsóbb!! és jobb világítás mint a kátrányszesz (Petroleum)

ezen állítást indokolni szükség feletti, mert tény, hogy a jelen évtized alatt e ezik oly óriási előhaladást tett, melyhez hasonlót ez idő szerint a kereskedelmi világ felmutatni nem tud.

Alólirt, mint ki nyolcz év óta kiváló figyelmemet ez üzletágra fordítam, tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, miszerint tetemes mennyiségre kötött szerződéseim nyomán a jelen téli idény alatt is, oly tiszta, veszélyt nem okozható gyultalan anyagot szolgállok, mint a milyennek árulhatását az 1866-dik év januárius 27-én kiadott törvény engedélyezte, ugyan ehez megkívántató

I á m p á k

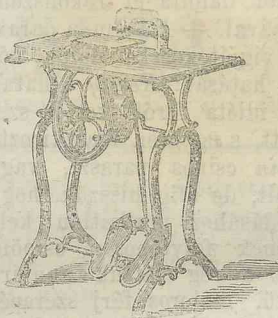
raktáromban oly mennyiség és minden igényeket kielégíthető választékban találhatók, milyennel még ez ideig nem rendelkeztem, még pedig a múlt évi áraknál jutányosabban (ismét eladók külön kedvezményben részesülnek) a midőn ezeket a n. é. közönség figyelmébe ajánlom, a némi előítéletek által tartozkodók részére tisztelettel tudatom, hogy a nálam vásárlandó lámpákat nyolcz napi használat után a vételár teljes megtérítése mellett visszaveszem, egyszersmind jól rendezett fűszer üzletemet, szilárd és pontos szolgálat mellet ajánlván.

Staihl Antal,
Széchenyitér 548. szám.

(109)

2-12

Varrógépek

minden nemből szabók, cipészek, és családok számára leszállított árrakon, kezesség mellett, kézi-gépek 25 frttól 50-ig föl. Képes árjegyzékek kívá-
natra ingyen és

bérmentve küldetnek.

Mindennemű varró-anyagok a varró-gépek számára legnagyobb választékban a legjutányosabb árrakon.

Bollmann M-nél

Bécsben:

Rothethurmstrasse Nro. 31, Mariahilf-strasse Nro 91.

Pesten:

Bálvány-utca, az Erzsébet-tér szögletén.

Mindennemű varró-gépek legnagyobb raktára.

Ügyvivők kerestetnek!

Nyomtatja Imreh Sándor Maros-Vásárhelytt, az ev. ref. főiskola gyorsajtóján 1869.